

Un diccionari que té mèrit

Diccionari de les llengües d'Europa, Enciclopèdia Catalana, col·lecció Diccionaris Temàtics, Barcelona 2002.

Fa uns dos anys va aparèixer el llibre *Les llengües minoritzades d'Europa*, d'Àngela Cotano (Edicions 3 i 4), on s'efectuava un repàs exhaustiu de la diversitat sociolingüística europea. Va coincidir amb la designació de l'any 2001 com a Any Europeu de les Llengües, aquella mena de fal·làcia on la nostra llengua, tan europea com qualsevol altra, no va ser mai prou present. Fa un any es va publicar el *Diccionari de sociolingüística*, que complementava aquella primera obra. Enguany hem de celebrar l'aparició del *Diccionari de les llengües d'Europa*, dins la mateixa col·lecció (Diccionaris Temàtics de l'Enciclopèdia) que el de sociolingüística. Són tres obres individuals, de diferents autors cadascuna, que tanmateix es complementen i s'interrelacionen. I totes tres són ben oportunes i actuals.

El *Diccionari de les llengües d'Europa* ha estat elaborat per Ignasi Badia i Capdevila, filòleg i professor, que no es limita a fer una tirallonga d'anècdotes purament lingüístiques, sinó que va molt més enllà i hi descriu, per tant, tal com ell mateix ens diu en la introducció, "expulsions, deportacions, exterminis, prohibicions, exclusions, imposicions i menyspreus" patits per diver-

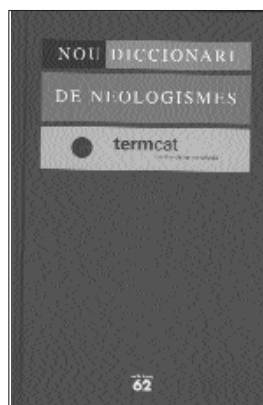
ses llengües i que han implicat el patiment de les persones que les parlaven, o que les parlem encara avui. És a dir, les dissectiona des del punt de vista sociolingüístic.

El diccionari conté 370 articles, on l'autor situa cada llengua en el seu context: nombre de parlants, classificació per família lingüística, l'alfabet que emprava, el domini lingüístic que ocupa, el nom autòcton de la llengua i el sinònim del seu nom principal, trets gramaticals destacats, els dialectes que la componen, i la seva història i situació actual, a més del tractament legal que rep en els diferents estats on es parla i els seus àmbits d'ús. A més, s'hi afegeix un text de mostra de la llengua en qüestió, acompanyat de la traducció catalana, que és de gran utilitat per a adonar-se de les semblances i les diferències entre les diverses llengües.

El diccionari compta, a més, amb tres apèndixs: un on s'enumeren les llengües que es parlen en cada estat europeu i s'indica el règim lingüístic vigent; el segon és una classificació gràfica de les llengües d'Europa; i el tercer ens indica quins alfabetos són utilitzats actualment a Europa. Per últim, en les dues contracobertes apareix el mapa lingüístic d'Europa, de molta utilitat per a situar cada llengua en el territori concret on es parla, detall que es trobava a faltar en l'obra de la Cotano. Tanmateix, en aquest diccionari també hauria anat bé d'incloure-hi mapes parcials. En tot cas, aquest és un punt que no disminueix la qualitat i el mèrit d'aquest diccionari, on l'autor ha efectuat una tasca rigorosa per donar a conèixer la realitat sociolingüística del nostre continent. Amb aquest diccionari comptem amb una nova eina fonamental de consulta, de presència obligada en biblioteques, ja siguin públiques, de centres docents o de particulars interessats per les llengües i les seves vicissituds al llarg de la història. ♦

Anna Porquet i Botey

Lèxic d'especialitat

TERMCAT, Centre de Terminologia, **Nou diccionari de neologismes**, TERMCAT i Edicions 62, Barcelona 2001.

L'any 1985, com a fruit d'un acord entre Cultura l'Institut d'Estudis Catalans, va néixer el Centre de Terminologia TERMCAT, que ha dut a terme durant els darrers anys la important tasca de recopilar, actualitzar, proposar, inventariar i fixar els neologismes que necessita actualment qualsevol llengua moderna per a funcionar normalment.

L'any 1991, en virtut d'un conveni de col·laboració entre la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear i la Universitat de les Illes Balears, es va crear també el Gabinet de Terminologia com a centre col·laborador, i ara els governs català i balear han promogut la publicació d'aquest diccionari en compliment de l'acord de difondre les propostes elaborades pel TERMCAT, contingut en el conveni marc de col·laboració en matèria de política lingüística que van signar els dos executius l'any 2000, per la qual cosa l'obra esdevé, a més, una valuosa contribució a la unitat de la llengua catalana. El TERMCAT treballa en estreta col·laboració amb els professionals de les diverses àrees de l'activitat humana i està en contacte permanent amb la Secció Filològica del IEC, de tal manera que, per bé que les seves propostes no tenen caràcter normatiu, és innegable que gaudeixen del més elevat grau de fiabilitat.

En un començament, el TERMCAT va difondre el resultat de la seva feina, bàsicament a través d'un opuscle periòdic, el *Full de difusió de neologismes*, del qual va arribar a publicar 23 números, i també mitjançant l'edició de cartells, tríptics i

reculls temàtics de terminologia, a més d'un excel·lent servei de consultes obert a tothom. L'any 1997, va publicar el seu primer *Diccionari de neologismes*, que recollia en un sol volum tota la tasca duta a terme fins aleshores, i el febrer de l'any passat va tornar a fer el mateix amb el llibre que presentem avui, que inclou 4.277 termes, mentre que el de 1997 sols en contenia 2.989. Es tracta, doncs, d'un volum que incorpora un gens menyspreable nombre de nous neologismes –passeu-me pel alt la redundància–, concretament 1.288, i, ensems, actualitza els ja recollits en l'anterior inventari.

A diferència del diccionari de 1997, que presentava els termes agrupats per àrees d'activitat, l'actual fa servir únicament l'ordre alfabètic per tal de facilitar-ne la consulta. Amb aquesta mateixa finalitat, abans de la definició, cada entrada recull un número d'ordre i el terme de què es tracta en català i en tres llengües més: castellà, francès i anglès; al final del llibre s'hi inclou una llista de totes les entrades, ordenades alfabèticament, en cada un d'aquests tres idiomes. Així, si l'usuari coneix un terme en una llengua diferent de la catalana, pot buscar-lo en la que li sigui més còmoda i trobar-lo després amb rapidesa gràcies a la referència que li dona el número d'ordre, que també apareix en cada llista. Un exemple concret: si no sabem la forma catalana de l'anglicisme *cracker*, que es relaciona amb l'àmbit d'Internet, haurem de consultar la llista de termes en anglès, i aquesta ens remetrà al número 2.898. Aleshores només ens caldrà tornar a buscar l'entrada del diccionari que té assignat aquest número i accedirem amb facilitat al mot *pirata*, que és la solució que proposa el TERMCAT. Un mecanisme realment àgil i pràctic.

L'obra que avui ens ocupa, doncs, constitueix un referent indispensable per a tot professional de la llengua, tant si aquest la fa servir com a simple vehicle de la seva activitat professional (periodistes, escriptors, docents, locutors, presentadors, humoristes, cantants, etc.) com si n'és l'objectiu final (correctors, assessors lingüístics, traductors, professors de llengua, lingüistes, etc.). Seria desitjable que tots aquests professionals adoptessin l'actitud responsable que ha de tenir tothom qui manipula un material que lamentablement és, encara avui, massa fràgil i trencadís. L'eina ja hi és. Ara només cal la voluntat de servir-se'n. ♦